

Frihetens konsekvenser

”Dr Livingstone, I presume?” var jag på vippen på att säga när jag lördagsmorgonen gick förbi hans staty i Edinburgh. Men i motsats till den brittiske reportern Stanley, som kläckte ur sig denna fras 1871 när han mötte denna världsberömde upptäcktsresande i mörkaste Afrika, stod jag mitt i folkvimlet i den skotska huvudstaden. Strax bakom den spänstige Livingstone stod ett väldigt monument över författaren Sir Walter Scott. Och högt i bakgrunden skymtade gamla stan med slottet som kronan på verket.

Fram till dess hade min avstickare till Edinburgh, alias Dùn Èideann eller Eidyns slott, präglats av den store Scottens eftermäle. Walter Scotts (1771–1832) historiska romaner har nämligen haft ett enormt inflytande på den europeiska skönlitteraturen och historieskrivningen fram till våra dagar. Men nu konfronterades jag överallt av folkhopar som viftande med Skottlands blåvita flagga och YES-plakat glatt tågade mot stadens huvudgata uppe i gamla stan.

I turen stod en stor demonstration till förmån för Skottlands självständighet. Om nästan precis ett år, närmare bestämt den 18 september 2014, arrangeras en folkomröstning om huruvida landet ska lösgöras från det Förenade Kungariket och återuppstå som suverän stat. Vanligtvis hänvisar man till att detta band uppstod 1707, när Skottland ingick en realunion med England. I realiteten förenades länderna redan 1603 i en personalunion när Jakob IV av Skottland besteg även Englands och Irlands tronar.

Nåja, just denna detalj kändes mindre lämplig att framhäva när jag medryckt av folkströmmen snart fann mig stå uppe vid the Royal Mile mitt bland frihetslängtande skottar. Mannen bredvid mig hade full mundering med flaggor, pins och plakat. Hans jordnära fysionomi utstrålade butter stolthet och mycket riktig rusade en pressfotograf fram och tog en bild av honom. Vi kom till tals och när jag frågade vad galluparna förutspådde replikerade han korthugget att folkopinionen manipulerades av BBC.

Detta stämmer antagligen, men faktum kvarstår att en klar majoritet av skottarna i dagens läge motsätter sig ett självständigt Skottland. Samma mönster går igen på flera andra håll i det perifera Europa. Katalaner, sicilianer, flamländare med flera kräver med allt större pondus självstyre och frigörelse. Så länge de får sina EU-stöd och deras välfärdssystem garanteras av centralmakten förhåller sig dock de flesta avmätt till en fullständig frigörelse.

Mycket talar därför för att dessa självständighetsrörelser egentligen är uttryck för att de perifera regionerna av Europa börjar gestalta sig som EU-regioner. Ytterst få av dessa frihetskämpar vill klippa av banden till unionen. Tvärtom söker de stöd av likasinnade på andra håll av EU – söndagen den 30 mars 2014 arrangeras en stor demonstration i Bryssel till förmån för den universella rätten till självbestämmande. Ironiskt nog kan denna samordning bidra till uppkomsten av en ännu starkare centralmakt, Europas förenta stater.

Henrik Meinander, HBL 23.9.2013